

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Рейтинг лъагэ зилэхэм ахэт

Шьолпырхэм япашэхэм ялофшэн шлуагъэу кытырэмкIэ ящэнэрэ рейтингэу граждан обществом хэхьоныгъэ егъэшлгъэнымкIэ Фондым зэхигъэу-цуагъэм пашэхэм аубытыгъэ чыплалэхэр кыщынэфагъэх. Фондым ианалитикхэм кызыратыгъэмкIэ, Адыгеим и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан зирейтинг лъэгэ шьолпырхэм япашэхэм якуп кыхэнэжыгъ. Ащ балл 67-рэ фатыгъ, я 46-рэ чыплэр ыубытыгъ. Джащ фэдиз балл афагъэуцугъ Ростов хэкум игубернаторэу Василий Голубевымрэ Ивановскэ хэкум игубернаторэу Павел Коньковымрэ.

Мы рейтингым щатеклуагъэр Ямал-Ненецкэ автоном округым игубернаторэу Дмитрий Кобылкин ары, ащ балл 98-рэ фагъэуцугъ. Ащ ыуж къекых Калужскэ хэкум игубернаторэу Анатолий Артамоновымрэ Татарстан ипашэу Рустам Миннихановымрэ (балл 95-рэ зырыз ахэм кяхыгъ).

Хэгъэгум ишьолпырхэм япашэхэм ялофшэн уасэ фашы зэхьум шьолпырым илофхэм языхт, ащ цыфэу щыпсэу-хэрэм яеплъыкIэхэр кыда-лытагъэх. Рейтингым лъапсэ фэхьугъэх цыфхэм фэдэу квалэклахэрэмрэ хьарджэу ашыхэрэмрэ зэрэзатеклырэр, экономикэм изытет ыкIи ащ зэхьокIыныгъэ зэрэфэхьурэр, шьолпыр гъэнэфагъэм ипашэ илофшэн фэгъэхьыгъэу кьэбар жьугъэм иамалхэм кьэбарэу кьатыгъэхэр зыфэдэр.

**Адыгэ Республикэм
и Лышхъэ
ипресс-кыулыкъу**

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Дин Ioфыгъохэм атегущылагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхаклушынэ Аслъан Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолпыр ащыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбий тыгъасэ Ioфшлэгъу зэлуклэгъу дырилагъ. Диным, лъапкъ зегурылоныгъэр гъэпытэгъэным, нэмыкI Ioфыгъохэми ахэр атегущылагъэх.

Республикэм щыпсэурэ быслымэнхэм яло зэхэлъэу, бырсыр азыфагу кымытаджэу, нэмыкI дин зылэжыхьхэрэм шхьэклафэ афашлэу зэрэпсэу-хэрэм зэригъэразэрэр АР-м и Лышхъэу кылуагъ. АщкIэ А. Къэрдэнэм ипшырылхэр щытхьу хэлъэу зэригъэцакIэрэм кыкIигъэтхьыгъ.

— Непэ республикэм лъапкъ ыкIи дин зегурылоныгъэ зэрилпыр зэкIэмэ анахь шхьал. Ащ даклоу быслымэнхэм, анахьэу ныбжьыкIэхэм, шэн дэйхэр кьахэмыфэнхэм, цыфыгъэм, дэхагъэм афэгъэс-гъэнхэм тыналэ тедгъэтын фэе. Сыд фэдэрэ дини мыхэм тафепл, якъэлуакIэ ахэр

зетекыхэми, пшырылхэу ялэр зы — цыф лъапкхэм азыфагу илэ зегурылоныгъэр, зыкыныгъэр гъэпытэгъэным ары. Джащ фэдэу адыгэ хабзэм кыдылхьтэрэ шапхьэхэри дгъэцкIэнхэ зэрэфари зыщыд-гъэгъупшэ хуштэп. Цыфым зызэрифапэрэм, зэрэгущылэрэм епхыгъеп тхьэшлшхьуныгъэу илэр. ИзеклуакI, цыфхэм зэрафыщытыр ары а зэкIэри кьэзыушыкхьатырэр, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан.

Республикэм илэ зегурылоныгъэр гъэпытэгъэным, ялофшэн зэрагъэпсырэм цыфхэр щыгъэ-гъозэгъэнхэм зэрэпылхэр кылуагъ нэужым гушылэ зыштэгъэ Къэрдэнэ Аскэрбий. Анахь Io-

фыгъо шхьалэу зэшлуахын фэхэр, гухэлъэу ялэхэр кыло-тагъэх.

— Ефэндхэм, Имамхэм гъэсэныгъэ тэрэз ялэным, быслымэным зызэрифапэрэм фэе шапхьэу щылэхэм яIoфыгъохэм сагъэгумэкIы. АщкIэ зегурылоныгъэ шьуазыфагу илэ? — кыкIэупчIагъ Тхаклушынэ Аслъан.

Къэрдэнэ Аскэрбий мыщ дэжыым кызырлуагъэмкIэ, республикэм щыпсэурэ быслымэнхэм я ДиндэлэжъапIэ бэмышлэу унэ кыратыжыгъ. Ащ гъэцкIэжыныхэр зыщыкIорэ нэужым, ефэндхэм, Имамхэм ислъам диным фэгъэхьыгъэ шлэныгъэхэр зышарагъэгъотыштхэ егъэдженхэр афызэхашэ-щытх. Джащ фэдэу мазэу ты-зыхэтым ДиндэлэжъапIэм игъэ-цкIэкло комитет зэхэсыгъо илэштэу агъэнэфа, республикэм ипашэ кылытэгъэ упчIэхэм язэхэфын ащ аналэ щытыра-гъэтыштэу муфтиим кылуагъ.

Къэрдэнэ Аскэрбий зыгъэгумэкIырэ Ioфыгъоу АР-м и

Лышхъэу кырыхылагъэхэм ащыщ гупчэ мэщытым къекло-лэрэ быслымэнхэм япчъагъэ бэдэдэ зэрэхьугъэм (аныхьэу бэрэскэшхо нэмазым) кыхэ-кыкIэ, тхьэлъэлуплэ чыплэу ялэхэр афимыкъужыхэ зэрэхьугъэр. ХэкIыплэу кьагъотыгъэу кылуагъэр мэщытым джыри псэуалэу кыпашыхьаныр ары.

Кыпашыхьащтыр мэщытым иархитектурнэ теплэ, нэмыкI шапхьэхэм адистэн зэрэфар АР-м и Лышхъэу кылуагъ. Мы Ioфыгъор кызырэкIоу зэрэщымытыр кыдалытэзэ, ар зэхэфыгъэ хьунымкIэ амалэу щылэхэм мыгузажьохэу ягупшысэнхэр нахь тэрэзэу ылы-тагъ.

— ТиныбжьыкIэхэр гъогу занклэм темыхьыныхэр, зегуры-лоныгъэр ыкIи мамырныгъэр дгъэпытэныр ары анахь мэхьанэшхо зилэу слытэрэр, ащкIэ зэкIэми тIуачIэ зэхэлъэу Ioф зэдэтшлэн фэе, — кылуагъ кIэухым Тхаклушынэ Аслъан.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Ioфхэр нахьышлу хьугъэхэми...

Ахьщэ кьолхьаным пэшлуеклогъэнымкIэ Советэу АР-м и Лышхъэу дэжэ зызэхашагъэм тыгъасэ зэхэсыгъо илагъ.

Ащ тхьамэтагъор щызэрихьагъ
АР-м и Лышхъэу
Тхаклушынэ Аслъан.

Къэралыгъо хэбзэ кыулыкъу-хэм ахьщэ кьолхьаным пэшлуеклогъэу блэ-кыгъэ 2013-рэ илэсым ыкIи тызыхэтым пыкыгъэ уахьтэм зэшлуахыгъэхэм кIэухэу афэ-

хьугъэхэр мы зэхэсыгъом щызэфахьысыжыгъэх, тапэклэ нахьыбэу аналэ зытырагъэтын фэе лъэныкьохэр щагъэнэфагъэх. АР-м ипрокурор шхьалэу Василий Пословскэм, хэгъэ-

гу клоцI IoфхэмкIэ министрэм илэнатлэ зыгъэцакIэгоу БрэнтIэ Мурадинэ, Советым исекретарэу Юрий Дрониным докладхэр кьашыгъэх. Прокуратурэм ыкIи хэгъэгум клоцI IoфхэмкIэ Министертвэм кычIагъэщы-гъэхэм, зэхэфыгъэ хьугъэхэм, мылкъушхохэм япхыгъэхэу нахьыбэу зигугъу ашыгъэ бзэ-джэшлэгъэ инхэм язэхэфынхэм кIэухэу афэхьугъэхэм игъэ-кIотыгъэу кьащагъэгъозагъэх. АР-м ипрокурор шхьалэу кы-зырлуагъэмкIэ, 2013-рэ илэ-сым ахьщэ кьолхьаным еп-хыгъэу бзэджэшлэгъэ 2124-рэ

зэрахьагъэу кычIагъэщыгъ, пэщэ IэнатIэм лутэу нэбгырэ 421-мэ дисциплинарнэ, 73-мэ административнэ пшыэдэкIыж арагъэхьыгъ, уголовнэ Ioф 69-рэ кызылэуахыгъ. Нахьы-пэклэ кычIагъэщыгъэгъэ Ioфхэм язэхэфын зэрэклагъэми, хы-кумхэм рахьухьагъэхэми ар кьатегушылэ. Ахэм ащыщэу игугъу кышлыгъ Мыекъопэ технологическэ университетым фэклогъэ бюджет ахьщэр зы-щыклагъэм пэлуамыгъахьэу, ащ ибухгалтер шхьалэ ежэ зэрэфарэу зэригъэфедэагъэм фэшI кызылэуахыгъэгъэ уголовнэ Io-фым. Ащ изэхэфын зэрэ-кIуагъэм, кIэухэу фэхьугъэм ар игъэклоуыгъэу кьатегушылэ, тхылы гъэнэфагъэхэмкIэ пстэ-

ури кыушыкхьатыжыгъ. Джащ фэдэу кьуалхьэ аштагъэу гъо-гогу 45-рэ, атыгъэу гъогогу 39-рэ хэгъэгум клоцI IoфхэмкIэ Министертвэм ыгъэунафыгъ. ХэбзэухьумэкIо кыулыкъухэм япашэу кьэгущылагъэхэм мы лъэныкьомкIэ бзэджэшлагъэу кычIагъэщырэм ипчъагъэ нахь макIэ зэрэхьугъэм, нахь пхьашэу ахэм зэралпылпэхэрэм ишлуагъэ кызырэкIуагъэм кы-клагъэтхьыгъ. Арэу щытми, цыфхэр мыхэм афэдэ бзэ-джэшлагъэ рыхьыллэхэмэ хэб-зэухьумэкIо кыулыкъухэм макъэ зэрарамыгъэлурэр пэрыохьу лъэшэу кьафэхьухэрэм зэра-щыщыр кьалуагъ.

(ИкIэух я 2-рэ. н. ит).

Юфхэр нахышл хъугъэхэми...

(Икълух).

Нэужым игъэкълотыгъу зытегушылагъэхэм ащыщых ахъщэ къолъхъаным пэшлуклогъэным фэгъэпсыгъэ юфхъабзэхэм къадыхэлъытагъэу лъэныкъо зэфэшъхъафхэмкӀэ лэжьэрэ Гупчэу къызэлуахыгъэм юфшӀэн нахъ зызэриушъомбгъуштыр, щыклагъэу джыри ащ илэхэм ядэгъэзыжын юф дэшлэгъэныр,

къуаджэм хэхъоныгъэ егъэшыгъэным фэгъэпсыгъэ программэм игъэцӀкӀэн пэлухашт бюджет ахъщэу атӀупшырэр гъэфедатгъэ зэрэхъурэр, нэмыкӀхэр. Премьер-министрэм иеплъыкӀэхэр къырилотыкӀыхъэ, районхэм ыкӀи къалэхэм Гупчэм икӀутамэу къащызэлуахыгъэхэм цыфхэр нахыбэу зэрякӀолӀэштхэм аналэ тырагъэ-

тынэу муниципальнэ образованийхэм япашэхэм къафигъэпытагъ. Джащ фэдэу къуаджэм зегъэушъомбгъугъэным фэгъэхыгъэ программэм къыдихэлъытагъэу унэгъо ныбжьыкӀэхэм псэупӀэхэр ягъэгъотыгъэнхэм пэлухашт субсидиеу афатӀупшырэр зыпэлухъэрэми лъыплъэжынхэу къарилуагъ. Ащ лъыпыдзагъэу псэупӀэ-

коммунальнэ хызмэтым, псэолъэшлынэм, чыгухэм ягъэфедэн, бюджет ахъщэм игъэцӀкӀон альэныкъокӀэ ахъщэ къолъхъаным зимыушъомбгъуным пае муниципальнэ образованийхэм ащызэшлуахыхэрэм атегушылагъэх. Мы лъэныкъомкӀэ юфэу ашӀэрэм къыцагъэгъозагъэх Теуцожь ыкӀи Джэджэ районхэм, Мыекъуапэ ядминистрацийхэм япашэхэм.

АР-м и Лышъхъэ пстэури

къызэфыхысыжыгъэ, ахъщэ къолъхъаным епхыгъэ бзэджэ-шлагъэхэм якъычӀэгъэщын фэгъэзэгъэу къулыкӀу пстэуми ялофшӀэн джыри нахъ агъэлъэ-шынэу, нахъ шъхъэихыгъэу цыфхэм альагъэлэсынэу къарилуагъ, муниципальнэ образование, къулыкӀу ыкӀи ведомствэ пэпчъ унэшъо гъэ-нэфагъэхэр къыфишыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сэнаушчыгъэ зыхэлъхэр рагъэблагъэх

Урысыем ишӀолъырхэм къарыкӀырэ ныбжьыкӀэхэр зыщызэрэугъоихэрэ форумэу «Селигер» зыфиӀорэм юфшӀэн мазекӀэ ригъэжъэшт. Политикэм, гъэсэныгъэм, псэупӀэ-коммунальнэ хызмэтым ыкӀи нэмыкӀ лъэныкъохэм мыщ щатегушылӀэштх. НыбжьыкӀэхэмкӀэ федеральнэ агентствэр ары юфхъабзэм кӀэщакӀо фэхъугъэр.

КӀэлэцӀыкӀухэм ыкӀи ныбжьыкӀэхэм япӀункӀэ къэралыгъо политикэм и ГъэлорышӀанӀэу АР-м гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ хэтыр ары форумым епхыгъэ юфыгъохэр тиреспубликӀэ кезыгъакӀохэрэр.

«Селигер-2014» зыфиӀорэ юфхъабзэм сэнаушчыгъэ зыхэлъ ныбжьыкӀэхэр хэлэжъэштх, юфшӀагъэу ахэм ялэхэр къыцагъэлъэгъоштх. Джащ фэдэу нэмыкӀ шӀолъырхэм къарыкӀыгъэ ныбжьыкӀэхэм нэлуасэ афэхъуштх, яеплъыкӀэхэмкӀэ, опыту аӀэкӀлэпымкӀэ зэдэгъоштх, общественнэ ыкӀи къэралыгъо лӀэпылӀэгъу ахэм ялэ хъушт. Форумым къыдихэлъытагъэу ныбжьыкӀэхэр зэлъашӀэрэ политикхэм, оредыӀохэм, сатыушхэм, журналистхэм алу-кӀэштх, гушылӀэгъу афэхъуштх. Мыгъэ юфхъабзэр бэдзэогъум и 13-м къыщегъэжыагъэу шышъхъэлум и 10-м нэс кӀошт. ЧыпӀэу къаратыгъэм диштэу, Ады-

геим шыщ нэбгырэ 50 фэдиз ащ хэлэжъэн альэкӀышт. ЗэкӀэмкӀи нэбгырэ мин 20-м ехъу ащ къэкӀолӀэшт. Урысыем ичыпӀэ зэфэшъхъафхэм ащыщ ныбжьыкӀэхэм анэмыкӀэу, лӀкӀыб къэралхэм къарыкӀышт лӀыкӀохэми яжэх.

Илъэс 18-м къыщегъэжыагъэу 30-м нэс зыныбжьхэр ары форумым екӀолӀэнхэу амал зилэхэр. Ащ ухэлэжъэным пае пшӀэн фаехэр сайтэу www.forumseliger.ru зыфиӀорэм итх.

Республикэм шыщ ныбжьыкӀэхэу «Селигерым» хэлажъэ зышӀоигъохэу проект гъэшлэгъонхэр зилэхэм кӀэлэцӀыкӀухэм ыкӀи ныбжьыкӀэхэм япӀункӀэ къэралыгъо политикэм и ГъэлорышӀанӀэу Адыгэ Республикэм шӀэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкӀэ и Министерствэ хэтыр лӀэпылӀэгъу афэхъу.

ПІАТІКЪО Анет.

Мэкъэгъэлэу

Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо граждан къулыкӀу илӀнатӀекӀэ кадрэ резерв Адыгеим хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ коммиссие и Аппарат щызэхэцӀэгъэным тегъэпсыхъэгъэ зэнэкъокъу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ коммиссие зэхещэ.

Зэнэкъокъум хэлэжъэнхэмкӀэ шапхъэу щылэхэр, ащкӀэ ищыкӀэгъэ документхэр Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ коммиссие иофициальнэ сайтэу www.adygei.izbirkom.ru зыфиӀорэм рагъотэштх.

2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 10-м зэнэкъокъур зэхэцӀэнэу рахъухъэ.

Мэкъэгъэлур гъэзетэу «Адыгэ макъэм» къызыщыхаутырэ нэуж зэнэкъокъум хэлэжъэнхэм пае мэфэ 30-м къыкӀоцӀ юфшӀагъу мафэхэм сыхъатыр 9.00-м къыщегъэжыагъэу сыхъатыр 4.00-м нэс документхэр мыщ фэдэ чыпӀэм рахыплӀэх: **къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 199, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкӀэ и Гупчэ коммиссие, я 5-рэ къат, я 502-рэ каб.** Шъузэрэгъозэшт телефонхэр: 52-30-35; 52-49-25.

Прокуратурэм къыхигъэщыгъэ хэукъоныгъэхэр

Мыекъопэ районым ипрокуратурэ муниципальнэ образованийхэм пэцэ ІенатӀэхэр ащызылӀгъэхэм япхыгъэу Урысые Федерацием и Кодекс ия 13.27-рэ статья ия 2-рэ лахъ къыдилытэрэ административнэ хэбзэукъоныгъэхэм ялытыгъэу юфи 6 къылӀэтыгъ. НахыбэрэмкӀэ хэукъоныгъэхэр зыхыгъэхэр къэралыгъо къулыкӀухэмрэ чыпӀэ зыгъэлорышӀэжъын икӀулыкӀухэмрэ ялофшӀэн фэгъэхыгъэу къэбарыр Интернетым зэрэрамыгъахъэрэр ары.

УплъэкӀлуным нафэ къызэришӀыгъэмкӀэ, муниципальнэ образованийхэм ясайтхэм къарыхъэхэрэп муниципальнэ уплъэкӀлуныр зэрэзэхэщэгъэмрэ ар гъэцӀэлагъэ зэрэхъурэмрэ.

ГушылӀэм пае, Федеральнэ законэу N 8-р зытетэу «Къэралыгъо къулыкӀухэмрэ чыпӀэ зыгъэлорышӀэжъыным икӀулыкӀухэмрэ ялофшӀэн фэгъэхыгъэу къэбарым цыфхэр шыгъэгъозэгъэнхэр» зыфиӀоу 2009-рэ илъэсым мэзаем и 9-м, Феде-

ральнэ законэу N 294-р зытетэу «Къэралыгъо уплъэкӀлуныр муниципальнэ уплъэкӀлунырмрэ зэхэцӀэхэ зыхъукӀэ юфшӀанӀэхэмрэ унэе предпринимательхэмрэ яфитыныгъэхэр къызэраухъумэхэрэр» зыфиӀоу 2008-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м къыдэкӀыгъэхэр укӀуагъэ хъугъэх. Муниципальнэ уплъэкӀлуным ехыплӀэгъэу зэфэхысыжъэу илъэс къэс ашӀын фемрэ 2013-рэ илъэсым ащ фэдэ уплъэкӀлуным шӀуагъэу къытыгъэмрэ къоджэ псэупӀэхэм ясайтхэм къарагъэхъагъэхэп.

Зэгъэшлужь хыкумышӀхэм унашъоу ашыгъэхэмкӀэ муниципальнэ образовании 3-мэ ІенатӀэхэр ащызылӀгъэхэр агъэмысагъэх ыкӀи административнэ тазыр фэдэу сомэ мин щырыщ атыралъхъагъ, джыри ахэм япхыгъэ юфи 3-мэ ахэплӀэх.

Мыекъопэ районым ипрокурорэу, юстициемкӀэ советник шъхъагъу А. С. ЗАРЕЦКИЙ

Администрациехэм афагъэпытагъ

Бюджетым епхыгъэ хэбзэгъэуцугъэу шӀыр зерагъэцӀакӀэрэр Мыекъопэ районым ипрокуратурэ ыуплъэкӀугъ.

Хэбзэгъэуцугъэм тегъэпсыхъагъэу чыпӀэ бюджетым ипроект, ар зераухэсыгъэмкӀэ унашъор, бюджетым игъэцӀкӀэн зэрэкӀуагъэм фэгъэхыгъэу илъэс зэфэхысыжъыр, джащ фэдэу муниципальнэ учреждениехэм ялофшӀэхэм япчъагъэ зэрэхъурэм, ахъщэу ахэм апӀухъэрэм япхыгъэу къэбарыр къыхауты-зэ ашӀын фэе.

Ау уплъэкӀлуным нафэ къызэришӀыгъэмкӀэ, мы районым

икъоджэ псэупӀитӀумэ ядминистрациехэм хэбзэгъэуцугъэм къыдилытэрэ шапхъэхэр ау-къох, ащ дакӀоу а чыпӀэхэм ащыпсэухэрэр къэбар тэрэзым нэлуасэ фэхъунхэ альэкӀырӀэп.

Мыекъопэ район хыкумым афигъэхыгъэу тхылъымкӀэ ахэм пшъэрыл афешы ыпшъэкӀэ зигугъу къэтшыгъэу къэбархэм цыфхэр тэрэзэу ашагъэгъозэнхэу.

Хыкумым иунашъо игъэцӀкӀэн зэрэкӀорэм районым ипрокуратурэ лъыплӀэшт.

Мыекъопэ районым ипрокурор илӀэпылӀэгъоу Т. В. ГОРОБЕНКО

Исурэтхэм бэмэ урагъэгупшысэ

гъэу сурэтшыным сыфэцагъ, — къелуатэ Джэнчэтэ Джэнэт. — Сызэрыджэгущтыгъэ нысхъалхэм джэнэ цыкӀухэр афэсшӀыштыгъ, етӀанэ тыкъэзыуцухъэрэ дунаим идэхагъэ сэ зэрэзэхасшӀэрэр сисурэтхэм къащызгъэлъагъоштх.

Джэнэт Мыекъуапэ дэт лицееу N 8-м ия 9-рэ класс щеджэ. Пшъэшэ ныбжьыкӀэр сурэтшынымкӀэ зэнэкъокъубэмэ ахэлэжыагъ ыкӀи хагъэунэфыкӀырэ чыпӀэхэр къыфагъэшъошагъэх. Къэлэ ыкӀи республикэ зэнэкъокъухэм, нэмыкӀхэми апэрэ чыпӀэр къащыдихыгъ. Ахэм ащыщых «Я карандаш с бумагой взял», «Зеркало природы», «Моя Адыгея» зыфиӀорэ зэнэкъокъухэр.

— СурэтшынымкӀэ кӀэлэгъаджэу сӀлэм лъэшэу сыфэраз, — къелуатэ Джэнэт. — Ащ къысигъэлъэгъугъэмрэ

Цыфым шылӀэныгъэм чыпӀэу щиубытышты, ыгукӀэ къыхышты лъэныкъом ицыкӀугъом щегъэжыагъэу нахъ дехъыхы, джэгукӀэ зэфэшъхъафхэр зыфигъэфедэзэ зыкӀэхъопсырэ юфым пэблагъэ мэхъу.

Зигугъу къэтшышты пшъэшэ ныбжьыкӀэр ицыкӀугъом щегъэжыагъэу сурэтшыныр икӀасэу къэтэджыгъ. Непэ ар еджапӀэм иапшъэрэ класс ис, ау исабыгъом зыфэцӀэгъэгъэ юфыр луигъэкӀотыгъэп, ишӀэныгъэхэм зэрахигъэхъоштх пыл.

Джэнчэтэ Джэнэт 2005-рэ илъэсым апэрэ лъэбэкъухэр еджапӀэм щышыгъэх. Пшъэшэжъыем еджэныр икӀэсагъ ыкӀи псынӀкӀэ къыщыхъуштыгъ, ау сурэтшыным нахъ дихъыхыштыгъ. ЕджапӀэм зыгъэпсэфыгъо уахътэ къызэрэщыфыхафэу къэлэмымрэ тхъапэмрэ ыштэщтыгъ.

— СицыкӀугъом щегъэжыа-

Щыклагъэхэр дагъэзыжьхэмэ...

Къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ фэло-фашӀэхэм ягъэцӀкӀэн цыфхэмкӀэ нахь Ӏэрыфэгъу шыгъэным фэгъэпсыгъэ федеральнэ программэм кыдыхэлъытагъэу субъект пӀэпчӀ ахэр лъэныкъо зэфэшхьафхэмкӀэ зыщагъэцакӀэхэрэ гупчэхэр (МФЦ) кыщызэуахыгъэх. Цыфым кыулыкӀу зэфэшхьафыбэ кызылӀымыкӀухъу, чэзыухэм ахэмытӀу, зы чыплӀэм ищыкӀэгъэ тхылыр кыщылӀкӀэханыр е фэло-фашӀэр фагъэцӀкӀэныр ары ащ кыкӀырэ.

Ильэситф хъушт МыекӀуа-пэ ащ фэдэ Гупчэ зыдэтыр, мыщ епхыгъэ кыутамэхэри бэу республикэм ыкӀалэхэмрэ ирай-онхэмрэ къащызэуахыгъэх. Ахэм цыфхэм ялофхэр нахь къагъэпсынӀкӀэн фае зэрэхъурэмкӀэ. АуштӀу ащ ишӀуагъэ къэкӀуагъа, Гупчэм исистемэ кызырэдильтӀэрэм тетӀу фэло-фашӀэхэр шагъэцакӀэха? Цыфхэм ялоф нахь кызырэгъэпсын-кӀэщтыр кыдалыгътӀэ, лъэхъаным диштӀу лъэныкъо пстӀумкӀи ар зэтырагъэпсыхъагъ. Лъэныкъо зэфэшхьафхэмкӀэ Гупчэм ипашӀэхэм кызыралорэмкӀэ, къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ фэло-фашӀу шагъэцакӀэрэр 100-м нагъэсыгъ, кыулыкӀу ыкӀи

ведомствэ зэфэшхьафыбэм зэзэгъыныгъэхэр адашыгъэхэу адэлажӀэх, компьютерхэмкӀи, нэмыкӀ техникэ дэгъуӀи зэтэгъэпсыхъагъэх, ялофшӀэн хэу-шхъафыкӀыгъэу фагъэсэгъэ специалист дэгъухэм Ӏоф щашӀэ. ЗэрэхъурэмкӀэ, нэмыкӀ кыулыкӀухэм цыфӀу яуалӀэрэм, чэзыоу ачӀэтым кыщыкӀэн, Гупчэм нахыбӀу екӀолӀэн фае. ГухӀкӀми, непэ Ӏофхэр ащ тетхӀ, Гупчэр нахыбӀэрэмкӀэ нӀкӀы, тыдӀкӀи чэзыухэр зэрӀчӀэтых. Сыда ар кызыхӀэкӀырэр?

Мы упчӀэм иджӀеуап зэдгъэ-шӀэным фӀаш Гупчэм джырэблагъэ тызэблагъэм, цыфӀу кыекӀолагъэхэр ары гушылӀэгъу

тызыфэхъуэгъэхэр. Тэ тызӀклӀом нӀбгырэ зыбгъупшӀ нахыбӀэ чӀэсыгъеп, нэужыми кычӀэхъагъэр макӀэ. Мы мафӀэм тызы-

дэгъушылагъэхэми, нэмыкӀу мы кыулыкӀум еолагъэу иеплӀыкӀэ кызыдгъӀуагъэхэми зэфӀхы-сыжъ гъэнэфагъэхэр уагъэшых. Цыфхэр ащ фэдэ гъэпсыкӀэм зэремысагъэхэр, зы чыплӀэм тхылхэр шагъэпсынхэ альӀкӀы-ныр ашӀош зэремыхъурэр нафэ къэхъугъ. Джыри мы Гупчэм илофшӀэн щыклагъэу илӀэхэм

цыфхэм яцыхъемышын кы-хагъахъо. Ащ зы нӀбгырэ гор-рэм илажӀэ хӀлӀу пӀон пӀӀэ-кӀыштӀеп. Ежъ системэр зэрэ-щытӀу джыри икӀу фӀадизӀу зэтемыгъӀуагъэу кыпщӀэхъу.

Цыфым кыулыкӀу пчӀагъэ кызыепимыкӀухъу, тхылхэр ежъ-ежырэу ымыгъуойхъу лъэ-ныкъо зэфэшхьафхэм ателы-тӀэгъэ Гупчэм екӀуалӀэмэ, ищы-кӀэгъэ фэло-фашӀэр ыгъотыштӀу ары пстӀуми кызырагурылӀэр. Ары нахыбӀэр зыфеуалӀэрэри,

ыр? Шапхъэхэр ащ фӀэдэха, хъауми Гупчэм илофшӀэн тӀэрӀэу зэхыщӀэрэба?

ТхылӀу ыгъэхъазырын фа-ехэр икӀоу ыкӀи тӀэрӀэу кызы-рӀэрамылагъэм кыыхӀэкӀыкӀэ, мызӀу, мытӀоу къӀкӀон фаеу зэрэхъугъэм ымыгъэрэзагъэхэми тарыхылагъ. Къэралыгъо ыкӀи муниципальнэ фэло-фашӀу агъэ-цӀкӀэн альӀкӀыштӀу цыфхэр зыщагъэгъозагъэхэм ащыщыбӀ-хэри къаумыгъэхъу кычӀӀэкӀыгъ. ГушылӀэм пае, сабыеу къэхъу-гъэм епхыгъэ сьд фӀэдэрэ тхы-лӀи мыщ щыбгъэпсын пӀӀэ-кӀыштӀу ары кызырӀэщытӀуа-гъэр. ЦыфӀу рыхылагъэхэм ар къаушыхъатыгъеп. ЯтӀонэрэ сабый кызыфэхъугъэ бзыль-фыгъэр ны мылӀкум пае сер-тификатым епхыгъэ тхылхэр цигъӀэпсынхъу кызыекӀуалӀэм, ащ фэдэ амал ямылӀу кыра-луагъ, сабым пае СНИЛС-ри кыщыфашыгъеп...

Гупчэм илофшӀэн зыпари ымыгъэрэзагъэу, щыкӀэгъэ за-кӀу тӀорӀеп, ау цыфхэр макӀу зыкӀеуалӀэхэрэм ушхъагъоу фӀхъурэр къӀкӀон зыхъукӀэ, мыхэм афӀэдэ щыклагъэу узӀ-рихылӀэхэрэр кыыхӀэгъэщынхэ фаеуи мӀхъу. Ахэр дамыгъэ-зыжъыхэмэ, яуалӀэрэр нахыбӀэ хъуштӀеп. Мы системэр шап-хъэхэм атетӀу гъэпсыгъэным, пшӀэрылӀу илӀэхэр гъэцӀкӀэ-гъэнхэм зӀкӀэ кыулыкӀу ыкӀи ведомствэ пстӀури хӀэлӀжъэн фае.

ХЪУТ НӀфсӀт.

ТрӀэхъо РӀэмэзанэ кызыхъугъэр ильэси 100 мӀхъу

1914-рӀэ ильӀэсым, непэ фӀэдэ мафӀэм ТрӀэхъо РӀэмэзанэ Щын-джые кыщыхъугъ. Иныбжы-кӀэгъум кыщегъэжъагъэу лъӀпкӀ зӀхашӀэ илӀу, лъӀпкӀым фӀэгумӀкӀу щытыгъ. ЕджӀкӀэ-тхӀкӀэ зымышӀлӀу къуаджӀэм дӀсхэм ишӀуагъэ аригъӀкӀы шӀоигъуагъ.

Щынджые еджапӀэм ыуж РӀэмэзанэ Москва макӀошъ лицейм чӀэхъэ. Ар кызыеухым Москва дӀт медицинэ инсти-тутым ильӀэситӀурэ щеджагъэу кычӀӀэкӀыжышъ, МосковскӀэ кӀлӀэегъӀдӀжӀэ институтым вос-токоведениемкӀэ иотделение чӀэхъэ. ПрофессорӀу Феофан Яковлевым РӀэмэзанэ зӀрӀуп-кӀэм, гулӀытӀэхо зӀрилӀэм гу кыылӀетӀэ ыкӀи ар студентхэм къахехышъ, хъарыфпчӀыр зӀ-гъӀлӀэгъэнымкӀэ КомитетӀу зӀхӀащӀагъэм хегъахъэ.

РӀэмэзанэ Кавказым щып-сӀурэ лъӀпкӀхэм абзӀхэм, пуб-лицистикэм, тарихым язӀгъэ-шӀэн пылӀыгъ. Адыгэ стеногра-фиири ылӀэ кыыригъэхъагъ.

ЛъӀпкӀым фӀэгумӀкӀырэ цыфыгъ

1932 — 1934-рӀэ ильӀэсхэм Къо-кыплӀэм и Институт профес-сорӀу Яковлевым Ӏоф щыдешӀэ.

1934-рӀэ ильӀэсым РӀэмэзанэ институтыр кыуухи хӀкум кы-гъӀзӀжыгъ ыкӀи Адыгэ шӀэны-гъэ-ушӀтӀкӀо институтым Ӏу-хъагъ. МыекӀуапэ иеджапӀэ-хэми а лъӀхъаным Ӏоф ащи-шӀагъ. Заор кызыежъэм ащ кӀуагъэ, ау батальонӀу зыхӀ-тыгъэр нэмыцмэ гъӀрӀу аубы-тыгъ. БзӀбӀ зӀришӀӀэрэм кӀалӀэм ишӀуагъэ кыекӀыгъ. Кавказым щыщхъу зылуӀагъэхэм нӀлуасӀэ зафишыгъ. РӀэмэзанэ хӀбзӀэм пӀшӀуекӀоу зыпари ымышӀагъэ-ми, Сталиным игушылӀэхъу «гъэ-

РӀэмэзанэ ихӀэгъэу кыгъэ-зӀжыныу фӀягъ, икӀалэ щы-гъупшӀу кыыхӀэкӀыгъеп, кыгъэ-зӀжымэ, иунагъо иягъэ екӀыным енӀегуештыгъ. АрӀуи хъугъэ, икӀалӀу ВалерӀэ сьдрӀэ инсти-тутӀи чӀагъэхъагъеп, ишхъӀэгъусӀэ партием кыыхагъӀкӀыгъ, ӀофӀу зылуӀтми кылуагъӀкӀыгъ. РӀэ-мэзанэ зӀнӀегуегъэ шӀыпкӀэр иунагъо кӀехъуплагъ.

1951-рӀэ ильӀэсым ТрӀэхъо РӀэмэзанэ Германием къегъэ-зӀжы, къалӀу Мюнхен дӀт институтӀу тарихым, культу-рэм апылӀым Ӏоф щышӀӀэнӀу лӀхъэ. Кавказым икӀыгъэ цыф-хэр игъусӀэхъу инджылызӀбӀкӀэ

журналхъу «Кавказ реву», «Эль МадӀкаллэ» зыфилохӀэрэм статьяхэр, очеркхэр, тхылӀ зӀ-фӀэшхъафхэр къащыхеутых, псевдонимӀу «Т. ТальӀкъу», «Р. Адыгэ», «Р. АщӀэмэз» зыфилохӀэрэр итхыгъэхэм акӀе-гъӀуцӀо. Радиостанциеу «Шхъа-фит» зыфилохӀэми щӀаӀжъэ, адыгабзӀкӀэ къэтынхэр щегъэ-хъазырых.

1956-рӀэ ильӀэсым тхылхъу «Черкесы», «Убыхи», «Черкес-ская фольклористика» зыфи-лохӀэрэр кыыхеутых. НэмыкӀ ӀофшӀагъэхэри ильӀэс зӀкӀӀы-кӀохэм РӀэмэзанэ етхых. Ахэм ащыщых «Жертвы безумия», «Коллективизация на Север-ном Кавказе», «Языковая

и 8-м ильӀэс 50-м итӀу ошӀӀ-дӀмышӀлӀу ТрӀэхъо РӀэмэзанэ ду-наим ехыжыгъ, столым кӀӀ-рысӀу ыгу кӀӀуцугъ. РӀэмэзанэ Темыр Кавказым щыпсӀурэ лъӀпкӀхэр зӀкӀотынхэм, зӀ-гурылӀонхэм ренӀу фӀӀэнагъ. ӀӀкӀыбым щыпсӀурэ ильӀпкӀэ-гъухэм залуигъӀкӀэщтыгъ, ӀӀ-пылӀэгъу афӀхъуштыгъ, гукӀӀ-гъушхо хӀлӀыгъ. ИнӀлуасӀэхэм, иныбджӀегъухэм лъӀшӀу альӀып-лӀӀэщтыгъ.

РӀэмэзанэ илофшӀагъэхэм ащыщыбӀэхэр журналӀу «Кавказ» зыфилохӀэми НэмылӀкӀо АйтӀэч игъусӀу кыщыхыутыштыгъэх.

ТыдӀэ зыщӀӀи ишхъӀэгъуси ыкӀуи ӀӀкӀыб ышыгъэхӀеп, щы-гъупшагъэхӀеп.

политика Кремля» ыкӀи нӀ-мыкӀхэр.

1964-рӀэ ильӀэсым бӀдзӀогъум

ЕМТӀЫЛӀ РӀазигъ.

Тарихъ шӀӀэныгъэхэмкӀэ кан-дидат.

A black and white photograph of a waterfall cascading over a rocky ledge into a pool below. The water is captured in motion, creating a misty spray at the base. The surrounding rocks are dark and textured, with some sparse vegetation visible at the top.

Сырыф

Нысаклэр гуащэм иунэ кызыращэклэ

лыжьохэр зыгъэхъаырыхэрэм хэбзэ гъэнэфагъэ зэрагъэцакларэр. Ахэр агукли, алкыи-шюлки, ящыгынкли, ягупшысэхэмкли кэбзэнхэ фае. Ащ елгытыгъэу нысэщэ хьалыжьомэ гошэ хьалыжьом нахьи гошэкьабзэ нахьыбэрэм рало.

Нысэщэ лэкъумэхэм ягъэзеклон

Нысэщэм къеклолагъэхэм хьалыжьохэр ашхынхэ фае.

нэутхэхэр ихьанхэу, къашлурахынэу фехъэщтыгъэх. Тэри ауштэу тызежъэклэ, тагъэлэсэнэу хьалыжьошхохэр, дэе хьалыжьохэр, къытатыщтыгъэх. Ахэм афэдэ хьалыжьохэр нахьыбэрэм кэзыщэгъаклэм, «бзэджагъэ зэрэзэрихьагъэм» пае, зыкырырагъэщэфыжьэу ыцлэклэ атыхэу хэбзагъэ. Ащ ралорэр — бзэджапклэ. Хьалыжьохэр зэготчыхэти, зэттыжьыщтыгъэх. Къыхэкыщтыгъэ шъэожьые горэм «зигъэчанызэ», хьаклэу къеклуагъэхэр кум кыкылахэ зыхьуклэ, унэм рихьащтым фэдэу, хьалыжьом матэр кьалыхэу, рихьыжьэу. Ащ фэдэ кызадэхьуклэ, шагум псынклэу дахыщтыгъэ. Шъэожьыехэр зэклэ ащ

мэхьу. Ахэм зэу ащыщ лъэпкь шхыныгъохэм афэгъэхьыгъэр. Тилъэпкь хьаклэр иклас, хэти апэ лэнэ шыгъэ пагъохы. Дунаим итыдрэ лъэныкыуи кыкылэу Адыгеим къеклуалэрэм, егъашлэм ащымыгъупшэжынынэу, ланэ фашлын альэ-кышты, ар зишуагъэр тянэжэ плашэхэм кыыхахыгъэ шхыныгъо шлагъохэу фашлэ зилэхэу, гоыхьхэу, хэти гуахьхэу фэхьухэрэр ары.

Мызэгъогум мэкьюогум и 7-м псы-кьефэххэм адыгэ хьалыжьомрэ кьуа-емрэ ямэфэклэхэр зэхэтхэу ащыхагъэ-унэфыкыщтых. Мыщ фэдэ зэхыхьэхэм зеклохэу нэмык! чыплэхэм кьарыкы-

щашлырэ мэфэкI

нысэ тхьэлъэлур рагъажьэ. Хьатыяклэм е джэгуаклэм ар кырагъэлон зыхьуклэ ынэлэу цыфхэм афэгъэзагъэу, пчээр ыкыбэу, джэхэщэо гузэгум кьеуцо. Гошэ плашьэм (гошэжыым) ыгъэжэгъэ хьалыжьохэр зэрылэ лагъэр лэ сэмэгум-клэ ештэш, лэ джабгъумклэ шъэжыи-ер ылыгъэу, хьалыжьор ыбзырэм фэдэу шъэжыицэр ащыхьозэ нысэтхьэ-лъэлур кьелэ. Зылъэуахэклэ зы хьалыжьом кьахехы, бахьсымэ зэрыт лэгуб-жэр кьештэш, ехьумпы, иджабгъуклэ кыготым реты. Унэм итхэм зэлэпахымэ, зэ хэхьумплэхэзэ рашьу. Хьатыяклэм лъэлур кызылуахэклэ, шагум дэтэу кьэ-жэхэрэм апае хьалыжьуиц ештэш, екыжьы.

Бзылфыгъэ хьатыяклор зэрэлалорэр

Бзылфыгъэ тхьаматэми нысэ тхьэ-лъэлур кызырагъалоклэ, хьулфыгъэ хьатыяклэм фэдэу зэклэ егъэцаклэ. Мыщ дэжыым кыыхэгъэщыгъэн фае гуащэм, кэзыщэгъэм янэ, ыгъэжэгъэ хьалыжьо-хэр ежэ зэрылыгыхэрэр. Тхьэлъэлухэр кызырагъэлорэ хьулфыгъэми бзыл-фыгъэми нысэм ытыщ кырахыгъэ лэ-лъэкI фыжэ кыыхэхэр апшэмэ адаль-хэ. Зылъэуахэхэклэ шлухьафтынэу ахэр кьафаганэх. А лэплэкIмэ тхьапщы-луапклэ арало.

Гошэ тхьэлъэлумрэ нысэ тхьэлъэлумрэ зэтэкых. Бзылфыгъэ хьатыяклэм кырамыгъалоу, гуащэм ыгъэжэгъэ хьалыжьохэр ежэ ылыгъэу тхьэ елъэлэу. Гошэжыым гошэтхьэлъэлур кырагъалорэп, ащ ихьалыжьохэр пщыпху нахьыжыым ештэхэш, мэлъало. Гуащэмэ кьарамы-гъалоу жэбзэ дахэ зылулэ бзылфыгъэ горэ тхьэ рагъэлэлэу мэхьу. Ащ бахь-сымэ лэгубжэ зыштэкIлэ, бзылфыгъэ кыгоуцо. Зылъэуахэклэ, кыилехыш, зытло-зыщэ ехьумпы, щытхэм аретыш, рарегъэшэу. Хьалыжьомэ зы кьахехыш, зылулэхэ, адрэхэр афегощых.

Шъофырыс шапсыгъэмэ гошэ хьалыжьом шъэжыи тельэу лэнэ лэкъуи-щыкIлэ кьахыш, ныбжыибэ зилэ бзыл-фыгъэу, зытефэу алытэрэм рагъэб-зы. Ар ланэм еклуалэш, шъэжыиер лэ джабгъумклэ еубыты, лэ сэмэгумклэ хьалыжьом телабэш, тхьэ елъэлэу:

О, ти Тхьэ лъап!

НыбжыкIлэ насыпышлоу, бэгъашлэу,
ШыкIлашлоу, бэрэчэт пылъэу,

Къобын-шъэбын пшынклэ тыолъэлэу!

Тхьэлъэлур кызылуахэклэ, хьалыжьор лыхьиеу зэхеупкыш, къеклолагъэхэм ареты. Зэритыхэрэм ягуапэу зыдахьы-жыш, яунагъомэ арагъэшхы. Мыщ дэжыым кьэлэгъэн фае нысэщэ хьа-

Хьарып зиём игъомылэ зэкIлэмэ алуи-гъафэ шлоигъу, шъхамысыхэу кьеклолагъэхэр ехьаклэх. Нысэщэ лэкъумэ зышхырэм тхьэм ынэшлу кыщыфэ-

нэу алытэ, ащ пае цыфыбэмэ алуфэнэу нысэтхьэлъэлэу хьалыжьохэр тIо е щэ зэпаупкы. НыбжыкIлэхэу шагум дэт-хэри хэны ашыхэрэп. Ахэми афыра-хы. КIлэлаклэмэ нахьыбэ кырагъэгъ-хы ашлоигъоу клэнэклэ оредхэр кы-хадзэ. Къэзылуагъэм хьалыжьо лагъэ зыратыкIлэ зы хехыш, адрэхэр ег-ощых. Тышъэожьыезэ нысэщэм тыдэ-ты зыхьукIлэ хьалыжьохэр, лэкъумэ-хэр кырырдгъэхынэу, зэпытымыгъэу, зэдедгъаштэу тыкуоштыгъэ: «Хьалыжьу-лыжьуагъ, хьалыжьу-лыжьуагъ...». Пасэм кьалоштыгъэр фэшъаф:

Яжэпхъэжэ мэжъажэ, япщэрыхы
лэплэжъажэ,

Яконищы дымылу, шъахынэжэу,
зымыгъаз.

Ялэнэжэ шъонэклэ, зи темыльэу пхъэм-
бгъужэ.

Ямэтэжэу кьытамытырэм хьалыжьо-
хэр изыбз.

Хьалыжьом матэми е пхьуантэми кы-зытатыкIлэ, шагум тыдэчыты, чыжьэу тылуымыкIлэу, зэдэтшхыщтыгъэ. Зэрылхэр тымыгъэфыкыоу кьэтхьыжьыхэти, пчэ-лупэм лудгъэуцожьыщтыгъэ — ар гушлу-а-кIо кьафэклагъэу, зиягъэм ратыжьы-щтыгъэ.

Нысэщэм кырахылыгъэ шхыныгъо-хэр унэ хэушъафыкылыгъэм сыдигъуи рагъэуцох. Унагъом щыщми е апышы-хьагъэ горэм, коньпщэу, екъэрэгъу-лэнэу а гъомылапхъэм фагъазэщтыгъэ. А шхыныгъохэр зэрытым шъэожьы-

ыуж илъадэщтыгъэх. Шхынмэ акылу джэнапхэ тельэу кызыыхэкыкIлэ, матэм кьитлхьажьыти, шагум кьэтхьыжьы-щтыгъэ.

Хьаджыгъэм хашыкырэ ыкIи ар зыхалхьэрэ шхыныгъохэр

Илъэс мин пчъагъэ-хэм хьаджыгъэм хашыкыхэрэр бэ хьугъэх. Уахьтэр лыкылатэ кьэс ахэм джыри клэу зы горэхэр кьахэхьох. Нэ-мыкI лъэпкьхэм яшхы-ныгъохэу хьаджыгъэ зы-хэлхэр тибысымгуащэ-хэм агъэхъаырых.

Адыгэмэ дагъэм хэ-лъэу агъажьэрэмэ щэ-лэмэ хьалыжьу арало, хьаку плыгъэм табэкIлэ рагъэуцоу агъажьэ-хэрэр — хьаку хьа-

лыжьох. Адалхьэхэрэр бэ дэдэу зэтэкых. Зигугъу кьэтшыщт шхыныгъо-хэм цIэ зытлхэр зилэхэр ахэтых, арыш, шхыныгъомэ мыхэр япчъагъэп, ацIэхэр ары нахь.

Хьаку хьалыжьу, щэлэмэ хьалыжьу, щэламэ, лэкъумэ, кьое дэлэн, картоф дэлэн, картоф хьалыжьу, тхьужэ, тхьужэут, зэкIэрыс, кьое цынэ хьаку хьалыжьу, кьое гъугъэ гъэушъэбыгъэ зыдэл хьалыжьу, мэджадж, хьатыкь, кьурамбий, гуубат, гыныпл хьалыжьу, кьэб хьалыжьу, хьалыгъу зэтэкI, тэ-бэрыдзэ, тэбэзэтэпIо хьалыгъу, тэбэ-зэтэпIо хьалыжьу, джэгурыдзэ, гъэжы-щэлам, клэнклэхьалыу, хьалыу, гъомыл, лэпэещэклэ, хьалыжьожьый, хьалыгъу, хьакушэ хьалыгъу, коцмамрыс, конь-мамрыс, хэ хьэлау, хьамцIый хьа-лыгъу, чэрэз хьалыжьу, лы зыдэл псыхьалыжьу, лэдэкъэрыпш, зэтэкIэпIыкI, хьынкып, тхьацупс, гъэжыщэлам, губгъо маркIо зыдэл хьалыжьу, кыпцIэ хьа-лыжьу, кыпцIэ хьаку хьалыжьу, аб-рикос хьалыжьу, мылэрыс хьалыжьу, кьужылэрыс хьалыжьу, зэнджэе хьа-лыжьу, джэнч хьалыжьу, кьэбэсскъэ хьалыжьу, цумпэхьалыжьу, тепхэ, дэшхо хьалыжьу, пхъэшомплэмэджадж, бэ-джын, жъэпхъэщэлам, щэлэмэшэу, лэ-пэщыпс, хьалыжьожьый, щыпсы, щыпс-хэуб, мыкIумыпш, хьагулыжьу, цэл-дау, пэлъкъау, псыхьалыжьу, жьокIо-мэджадж ыкIи нэмыкыбэхэр.

Тилъэхъанэ зеклоныр лъэныкыуабэу

гъэхэри, Адыгеим щыщхэу, пэшлоры-гъэшэу кьэбар зышлэхэрэри кьакула-лэх.

Сырыф ипсыпэ щызэрэугъоихэу, лъэпкь шхыныгъо клэщыгъохэр зыщагъэ-хъаырыхэу, зыщахьакIлэхэрэм зэ нэ-мылэми екIолагъэр зэхэтхэу кIо шлоигъо мэхьу. Дэгъуба а мэфэкIхэу тичлыопс ианых чыплэ дахэмэ ащыщ щызэха-щэрэм ухэлэжьэныр?

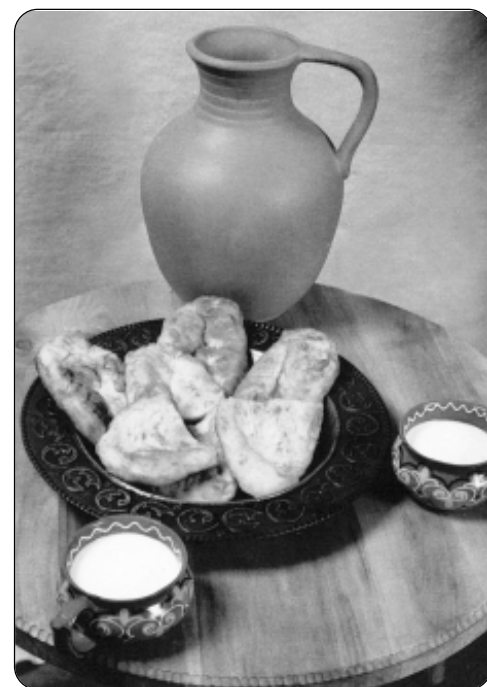
Тичлыопс, дунэе джэнэтым, ичлыплэ хьалэмэтхэм: тикъушхьэхэм, тимэз-хэм, типсыхьо чъэрхэм янэпкьхэм, зы мафэ нэмылэми уахэтэу, защыб-гъэпсэфымэ, пкышшолымкIи пшъхьапэ мэхьу, гум хегъахьо, тхьэгъо шьыпкь.

Зеклохэр, хьакIэхэр тичлыналэ на-хьыбэу кьэщэлэгъэхэмкIэ мыщ фэдэ мэфэкIхэм мэхъанэшхо яI. Къеклуалэ-хэрэм загъэпсэфызэ титарихь, тишэн-хабзэхэр, тишхыныгъохэр, тичлыопс ишлуагъэхэр, тилъэпкь зыфэдэр ятэ-гъашлэ.

«Руфа-Тур» ипащэу Бибэ Мурати, иунагъуи бысым нэгушлэхэу, къеклуа-лэхэрэм кьафэчэфхэу кьапэгъокых, рагъэблагъэх.

ХэткIи пшъхьапэба кьэлэ асфаль-тым утекIэу, зы мафэ нэмылэми, жьы кьабзэ кьапцэу, тикъушхьэхэмэ уахэ-тымэ?! Ащ мэфэкIыр игъусэжэ зы-хьукIлэ, гум кьинэжыиер хьугъэ-шлагъэу мэхьу.

ТЭУ Аслъан.
Археолог.

Псэолъэш! трестым пащэу илэм игуадзэу Хьэрамыкъо Мосэ ипсэуплэ пэмычыжьэу Урысые хэгъэгум илхыужьэу Унэубэтэ Батыр шыпсэуштыгъ. Нэф кызыэрэшьэу, ос къесыгъаклэм зы лашклэ кыхихыгъэу, ыфызымэ, зэхигъэчыхъэзэ, Мосэ гъунэгъум ишагу фиузенкыгъ. Батыр шагур кыдиукъэб-зыкыштыгъ.

— Чэщ реным сычыыгъэп, — сэламым пьдзагъэу Мосэ кыыригъэжьагъ.

— Ащ фэдизэу сыда къэху-гъэр? — хьанцэр ыгъэуцуи Батыр къэупчлагъ.

— Тхьэм ыцлэклэ тхьэ сэлэ, узгъэгумэкынэу сыфэягъэп, ау ошлэ юфыр зытетыр?

— Къаплэмэ сшлэн.

— Ольэгъуа мы осыр? — ылуи лашклэу ыгъэчыгъэмклэ чэу шхьаплэм кыытесагъэр ри-утэхыгъ.

— Сэлъэгъу узэрэщэрыор, — ыуагъ Батыр.

— Семыгъэзыпагъэу узгъэгумэкыштыгъэп, ау гъунэм сынэсыгъ. Ситхьаматэ имашинэ клыгъэуонхэу клымэфэ хьашьохэр непэ къэсымыгъотхэмэ сыкылуиуигъэкыштыгъ. Неущ гъогу теуанэу шыт. «Къэцыпанхэу тетхэу кызыдипхы пшлэиогъом кыхых, ау умылыгъхэу къэмыгъэзэжь» ыуагъ. Къалэри гъунэгъу хэкухэри зэклэ къэс-кыхуагъэх, ау чыыр зэгози дэфагъэм фэд, тыди шылэп, зилэми зеушъэфы.

— Ащ сэ сыдклэ сыхэтэ?

— Узэрэхэтым къедэлэу. Хэкум базэу илэм тхьаматэхэм апае непэ хьашьохэр къащэнхэу къэбар зэхэсхыгъэ. Ащ тхьаматэу тесыр гъэдэлэгъуаеу, хьэм кылыфыгъэу ало. Ило-фышлэхэри егъэтхьаурыхэх. Тхылыплэм епэмы, къаритырэ къэлэмхэр елытэх. Е лальмэ-кыыр ушьягъэу, е бгъэхэлъыр бгъэгум кыххэжыуылэу шымы-тымэ, кыыпфилэщтыр хэгъэкли, зычлэсым учлигъэхьащтэп. Гъунэгъу фэдэу сыкыюльэу, Тхьэ-

ри кыюсэгъэлъэу, уилыхужь жьуагъо сыхьатыпэ горэм схэлъынэу кыисэт.

А пстэури Хьэрамыкъо Мосэ чыгум пхырызыным фэдэу лъэубабэу, ппыжыы хьумэ, зэтенэмэ, осым лапэ фишлыжыизэ кыыуагъэх. Батыр зи кымылоу, ычлэгъырэ лупшлэр хьублаблэ-зэ, гъунэгъум тлэклурэ къеплы, етланэ ос къесыгъаклэр хэтэу ежыым унашъхэм лапэ фишлыжыизэ шлоу хьонагъэ. Енэгъуагъо иунашъхэ кыкылэщыштыгъэклэ.

— Зищыклагъи зымыщыклагъи Тхьэр ахэолъашьо. Хьайнэпагъэ

Хэку базэм кыизэсым, клакор зыщыхи, дышъэ жьуагъор кыххэжыуылэу ятлонэрэ къатым дэклягъ. Зыгорэклэ къэзы-шлэжыин горэм лүклякомэ ылуи, жьуагъом ылэ сэмэгу телъэу зиппыхьагъ, члэхьаплэми иплъагъ. Тыдэкли щырэхьат. Хьэрамыкъор зэолл зеклуклэу ыльакохэр пкыеу тыригъэу-уохэзэ, бзыльфыгъэ цыкылоу члэхьаплэм лусым ыпашъхэ кыиуцагъ. Бзыльфыгъэм зыгорэхэр ытххэу шысыгъ. Мосэ лыхужь макъэклэ пчэулугъэ. Бзыльфыгъэр кыидэплъыйи

кычлэкыжыштыр инэлъасэу кычлэкымэ?.. Пчээр къэхьы-ягъ. Хьэрамыкъом лэ сэмэгур жьуагъом тырилъхьагъ.

Зэрамыкъо Зэзэрыхъэ кабинетым кычлэкыжыгъэу, майор шыуашэр шыгъэу, заом зэрэхэмылэжьыгъэ бгъэхэлъыр кыххэжыуылэу ыпашъхэ итыгъ. Гъончэдэж хьэлабгъор фэинэу иклэджыбэхэр лъэгъуанджэм кыынэсыштыгъэх. Зэрамыкъор ежэ фэдэу гъунэгъу заводым пащэу илэм игуадзэу мэлэжьэ. Тури а хьашьо мыгъом лыхужь-хэу къалэм бэрэ шызэутэ-

ГЪУКІЭЛІ Нурбий

Лыхужь

Рассказ

горэ кытфэпхышты, — ылуи ихьажыи хьэдэн ппыжыым клоцышыхьагъэу бгъэхэлъыр кыырихыгъ.

Хьэрамыкъом гүлэзэ клакор зэгъуигъэзи, джабгъу бгъэгум жьогъо ппыжыыр хигъэнагъ, ащ лыпытэуи дэкыжынынэу къэлапчъэм фиузенкыгъ.

— Хьэрамыкъор, — ылуи Батыр клэлъыджагъ.

Зыгорэклэ клэгъожыкыкомэ ылуи, Мосэ икло хигъэхьагъ. Етлани, ешани кыкылэпыджагъ: — Сэмэгур, сэмэгур, — ылуи къэкууагъ.

Хьэрамыкъор сэмэгумклэ ппыагъ, ау зи ыльэгъугъэп. Кыизэплэкыжыыгъ. Батыр гүлэзэ зыгорэхэр кылохэзэ сэмэгу бгъэгум теоштыгъ, хьупцылрэм фэдэу елэстхыштыгъ. Мосэ ылэ клэпсэм фэдэу ыкыудыйи, зэклэри дэгъу кыыригъэклэу, лэхомбэшхор ппыеу кыыфигъэ-льэгъуагъ, етланэ ыбгъэ теожыизэ икло хигъэхьагъ.

жьуагъор кыизельэгъум, ыжэ лүзыгъэу къэтэджыгъ.

— Узгъэгумэкырэр? — къэупчлагъ.

— Тхьаматэм сыфэягъ.

— Зыгорэ члэхьагъэу члэс, ау мары джыдэдэм еслошты.

— «Урысые хэгъэгум и Лыхужьэу Хьэрамыкъо Мосэр кыпфэягъ» лори елу.

— Къэтлыс, мары джыдэд.

Шьо гъэпщыгъэр зытебзэгъэ пчээр макъэ пымылуклэу кыылуи, клэпхынэ клакор кыырикыудыхыизэ, бзыльфыгъэ цыкылур члэхьагъ.

«Бэйтакыым фэдизэу гъучл такыыр, ау еплъ ащ кыуачлэу хэлтым, шхьэкклэфагъэу кыпфыхьырым. Сигъунэгъур боу делэм, хьэдэным клоцылэу ылыгъ», емытлысэхэу бгъэр лэтыгъэу кыырикыулызэ Хьэрамыкъор егупшысэштыгъ. Жьуагъор зыхэлъымрэ нэпх зыхэлъымрэ зэфигъадэштыгъэх. Арэу шытми, сакыгъэ. А

кыгъэх, джы аужырэ гугъаплэм шызэлуклагъэх. Зэрамыкъор кыфы хьугъэ, етланэ ппыжыы хужыгъэ. Укытэжыгъэу ышъхъэ риуфэхы, сэлам кыырихынэу ылэ кыыцэи. Хьэрамыкъом бгъэхэлъэу ащ хэлъыр зельэгъум къэгъушлугъ.

— Заом ухэлэжьагъэми сшлагъэп, — ылуи, папкэр лэ сэмэгум рити, лым джабгъур фицэи.

— Егъэзыгъэм тимыгъашлэрэ шылэп, ау ащи пклэ илэп, — ылуи лым ышъхъэ кыизелэтым, лыхужьым идышъэ жьуагъоу Хьэрамыкъом хэлъыр кылыгъэ-гъугъ.

Зэрамыкъом ынэгъушэ зэпъагъэ ппыэгъуэу гушлугъоу кыизэокыжыыгъ. Ыжэ зэтэзыгъэу, кылоштым игъо фимыфэзэ, бзыльфыгъэ цыкылур кычлэкыжыи, «еблагъ, тхьаматэр кыыожэ» ыуагъ. Хьэрамыкъом тхьаматэр кыпэгъоки, ыпэ итэу зычлэсым члэшагъ.

Бзыльфыгъэ цыкылур ыклэ лэтыгъэу кыыричыхьагызэ шай таситлэу кыгъэхьагызэ, лэгъэ тешошхом тыригъэуцохи, лэшлүшлү заулэ тырилъхьажыи, тхьаматэр зычлэсым члэхьагъ. Шай ешъогуым нахьыбэ темышлэу Хьэрамыкъор нэгъушлэу тхьэпэ цыкылур горэ ипапкэ дилъхьажыизэ, тхьаматэм кыычлэ-щыжыыгъ.

— О зэрэпъагъэу, шьоры мыхужьгъэм тэ сыд тищылэ-щытыгъ. Ащ фэдэ гори тфэмы-уклочыштыгъэу сыд тызыфы-щылэр?

— Тэщ фэдэу къэнэжыгъэр, — ылуи Хьэрамыкъом ылэ-хьоуамбэхэр лэтыгъэхэу, жьым еплэстхырым фэдэу, шызэб-лигъэкыгъэх. — Нэпсэу кымыхыгъэр кылыэкыкли, гухэклэу «аа» ылуи ылэ кыыридзыхыжыыгъ. «Лыхужьыгъ» кыыгъэла-сэу тхьаматэр ыпллэу кыыте-улауагъ.

— Адэ сыд пшлэшт... Зыгорэм уфэе хьумэ, умыуыкытэу кыычлэхьэзэ шлы, — ылуи тхьаматэр члэхьажыыгъ.

Хьэрамыкъом зифэпэжынынэу кыызехыжыым Зэрамыкъор кые-жэу шытыгъ.

— Кыуитыгъа?

— Къэупчлэ! Щэрэхыпллым зы лэпэчлэгъанэу кыыгуужьэу кыыситыгъ.

— Адэ джары! Сэсыем тлу нахь кыкыудыиуэгъэп. Ари рилъэшъухъэзэ, «аужырэ кыыосэтыжыи» ылозэ кыыритхы-кыгъ. Ау ошлэ, Хьэрамыкъор, — дышъэ жьуагъом лэпэ закыоклэ Зэрамыкъор кыытэлаби хафэу лүшхыпцыкылызэ кыыри-улауагъ, — лыхужь жьуагъор сэмэгу бгъэгум халъхъэу хабзэ.

Батыр бгъэ сэмэгум теозэ кыызэрэлъыджэштыгъэр Хьэрамыкъом ыгу кыэкыжыыгъ. Ау ар шлолофыжыыгъэп. Ащ мэхьанэ илэжыыгъэп. Клакор зыщилэжыыгъэу, хьашьохэр зычлэп гъэтлылыплэм фиузенкыгъэу, Хьэрамыкъор елэкылонызэ клоштыгъэ.

Адыгэ тхаклохэм, зэдзэклаклохэм урыс усэклошхоу Михаил Лермонтовым итворчествэ зыфагъазэу, иусэхэр, ипоэмэхэр зэрадзэклэху кыххэкыгъ.

Ащ фэдэу Еутых Аскэр зэридзэкыгъэх «Мцыри», «Беглец», «Аукыгъ поэтыр» зыфилэхэрэр ыкли нэмыклэхэр. Одэждэкъо Хьаджмэт «Тильэхьанэ илхыужь» ылоу романэу «Герой нашего времени»

Ошъуапщэхэр

Ошъогу ошъуапщэхэр, ренэу кыеклоклэхэр!

Шьоф охъу шхъуантлэхэм, шьудэхэ заклэхэу,

Шьо къащечэкклэхэрэр, сэщ фэдэу рафыгъэхэу,

Темырым кыкылэхэу, кыыблэм пэ-занклэхэу.

Хэт шьо шьузыфырэр: сыд насып-ынчъагъа?

Шьугъоным ишъэфа? Гухъэ-гуужь нэй-ута?

Уимыгъэрэхьатра хьауми бзэджэшлэ-гъэм?

Е ныбджэгъухэм япцл ищэнаута?

Хьау, шьо губгъо нэклэхэм рэхьат кыышъуамытэу,

Гухэкы-гуужхэм шьуамыгъэгумэклэу: Гъашлэм шьучыылэу, ныбжыи шьу-шхьафитэу,

Шьуилэп шьо псэуплэ, хьурэп шьукы-рафэклэу.

Зэкъоныгъ

Тищылэныгъэ тэ ыльапсэ Уизакъоу пхыныр кыинмыгъуай. Чэфыр бдалэтэу шылэ зы хабзэ, Зэщ бдагошыр ашлоемыкылу.

Сизакъоу, зыми сызхимылытэу, Сызыхэмыкылэр — хьэзаб, Гъашлэр маклоу зэклэпыпытэу, Илъэсхэр — блэкыгъэу пкыльапл.

Шлуклэ джыри кыысфагъэзэжыи, Ау зэмыхьоклэр сигухэлъ, Пхъэмбай зизакъор кыысфэзэщыи, Ау сюнэп члым силоф сэ телъ.

Зыми шыхъунэп ар гухэкыи, Сэ сыгу кыхьагъэр нэпэмыклэ: Сищымылэжэ агъэмэфэкыи, Зэклэми сэ сашлотхьамыкл...

Ощх ужы пчыхъэм

Шхьханыгъупчъэм сипплымэ, къэ-мэзэхэагъ,

зыфилорэм шыщ пычыгъохэр адыгабзэм рилъхьагъэх.

Пэнэшьу Хьазрэти мызэу, мытлоу Лермонтовым итхыгъэхэр адыгабзэклэ зэридзэкыгъэх. Ахэр кыххэтыутыхэу хьугъэ. Джы тхыль псау ыгъэхьазырыгъэу, зэхэубытагъэу Лермонтовым иусэхэр, ипоэмэхэр кыыздэхьащтыр кыдэкыи.

Ащ кыдэхыгъэ усэхэр мыщ кыкылэпыкылоу кыххэтэутых.

Къохьэрэ нурэр клэсэнэм ышъхьагъ, Унашъхьэм, сырбыхэм, къащхэм акылу

Къащышлэтрэ нэфыр нэмклэ гомылу. Пшэ шлуцлэ лужьухэм машлоу анэз, Блэон плонэу зедзы, гугъэклэзэз. Жыыбгъэ маклэр хатэм кыдэлъэ-дагъ,

Тхьэпэ шынэхэм тхьэр аригъэтагъ... Сэ зы къэгъагъ сыналэ тесыдзагъ, Къокыплэм къэклэу налмэс-нал-кьутагъ.

Псы гъуатклор ыцлыи кыыцэшлэ, Шыт зи ымылоу, ышъхъэ кымылэ, Пшъашъэу чэфынчъагъэм ылыгъым фэд,

Псэ хэмытыжыи, гум илпыр ордэ; Ынэ нагъохэм нэпсыхэр къащыагъ, Ау ежэ идэхагъэ шымыгъупшагъ.

Шыблэ

Шыблэр мэгуагъо, шлуцлэу пцэхэр лүгъоу хьорым ашъхьагъ, Тхьурбэу кыжъукыхъэзэ, ахэр — Ныр зыфимыкыурэ клочлагъ.

Нэпкъ зандэм пчыклэр кыыцэдэжэу, Шыблэм игъуагъо гугъэклоу, Гумэкыр дэклэрэп сыбгъэу — Ау сэ сыщыт, сылумыкылот.

Сыщыт сэ — зэклэ тидунае Илъэклэ пкленчъына, ярэбий, Зышлагъэмклэ — тигъэшлэ лае, Нэплэхъ шылаклэр — хьаолый?

Хэт пай, хэт пае щэнаутэу Пцлы зэхэлъхьаныр хэхыгъэн, Нэпкъ папцлэм машлор гуиутэу Зэрэфалуагъэм ар фэдэн.

Хьау, хьау! — ибыб, машлор, ошъо-гум, Шышъуй, шыхъушл, жыыбгъэр, сашъ-хьагъ;

Пытагъэу дэлъ гу чыылэр бгъэгум, Къэштэныр ныбжыи симылагъ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Къэралыгъо фэло-фашлэу «Мэз фондым ичыгухэм ахэхьэрэ мэз лахьхэр плээнчъэу агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфилорэр гъэцэклэгъэным пае Адыгэ Республикэм мээхэмклэ и Гъэлорышлэлэ и Административнэ регламент ия II-рэ раздел зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

2010-рэ илээсым бэдзэогум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 210-р зытэтэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэло-фашлэхэр зэрагъэцэклэрэм ехылагъ» зыфилорэм диштэу **унашъо сэшлы:**

1. Къэралыгъо фэло-фашлэу «Мэз фондым ичыгухэм ахэхьэрэ мэз лахьхэр плээнчъэу агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфилорэр гъэцэклэгъэным пае Адыгэ Республикэм мээхэмклэ и Гъэлорышлэлэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ 2014-рэ илээсым мээам и 28-м ышлыгъэ Указэу N 24-р зытэтэу «Къэралыгъо фэло-фашлэу

«Мэз фондым ичыгухэм ахэхьэрэ мэз лахьхэр плээнчъэу агъэфедэнэу ятыгъэныр» зыфилорэр гъэцэклэгъэным пае Адыгэ Республикэм мээхэмклэ и Гъэлорышлэлэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехылагъ» зыфилорэмклэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуэгоягъэхэр, 2014, N 2) ия II-рэ раздел зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, я 7-рэ подразделым ия 7.1-рэ пункт ия 5-рэ пункт мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«4) мэз лахьым икадастрэ паспорт е мэз лахьым фэгъэхьыгъэу кадастрэ паспортым къыхэтхыкыгъэхэр

— а мэз лахьыр ыпэклэ ялэрылхъэу щытыгъэу, ащклэ фитыныгъэ зэрялэр къэзыушыхъатырэ документхэр иклэрыклэу агъэпсыжыныным зыщыклэлэуэхэр тхылъ арахылагъэ зыхьуклэ.».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжыагъэу мы Указым кӀуачлэ илэ мэхьу.

**Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан**

къ. Мыекъуапэ,
жъоныгуакулэм и 22-рэ, 2014-рэ илээс
N 59

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмклэ иорганizationsхэр ыкӀи муниципальнэ иорганizationsхэу джыри еджаплэм мыкӀохэрэм гъэсэнэгъэ языгъэгъотыхэрэр кӀэлэцӀыкӀухэм зэралыплӀэхэрэм ыкӀи къазэрадеклохьхэрэм пае ны-тыхэм гурытымклэ пкӀэу атын фаер зыфэдызым ехылагъ

2012-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 273-р зытэтэу «Урысые Федерацием гъэсэнэгъэ зэрачарагъэгъотырэм ехылагъ» зыфилорэм ия 65-рэ статья ия 5-рэ лахь, Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 27-м аштагъэу N 264-р зытэтэу «Гъэсэнэгъэ Адыгэ Республикэм зэрачарагъэгъотырэм ехылагъ» зыфилорэм ия 2-рэ статья ия 2-рэ лахь ия 14-рэ пункт адиштэу **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмклэ иорганizationsхэр ыкӀи муниципальнэ иорганizationsхэу джы-

ри еджаплэм мыкӀохэрэм гъэсэнэгъэ языгъэгъотыхэрэр кӀэлэцӀыкӀухэм зэралыплӀэхэрэм ыкӀи къазэрадеклохьхэрэм пае ны-тыхэм гурытымклэ пкӀэу атырэр къызэралытырэ шапхъэхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмклэ иорганizationsхэр ыкӀи муниципальнэ иорганizationsхэу джыри еджаплэм мыкӀохэрэм гъэсэнэгъэ языгъэгъотыхэрэр кӀэлэцӀыкӀухэм зэралыплӀэхэрэм ыкӀи къазэрадеклохьхэрэм пае пкӀэу ны-тыхэм гурытымклэ сомэ 887-рэ атынэу гъэнэфэгъэнэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжыагъэу мы унашъом кӀуачлэ илэ мэхьу ыкӀи правэм ылъэныкъоклэ 2014-рэ илээсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжыагъэу азыфагу илэ хьугъэ зэфыщытыкӀэхэм альэлэсы.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ
ипшъэрылхъэр зыгъэцэкӀэу
Наталья ШИРОКОВА**

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 18, 2014-рэ илээс
N 94

Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Контракт къулыкӀу хэтхэм зэхьоклыныгъэ афэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Контракт къулыкӀу иофшлэн нахьышӀоу зэхэщэгъэным тегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Контракт къулыкӀу хэтхэу Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2014-рэ илээсым гъэтхэпэм и 21-м ышлыгъэ унашъоу N 72-р зытэтымклэ аухэсыгъэм Иофшлэным епхыгъэ зэфыщытыкӀэхэмклэ, Иофшлэным икӀэухъумэнклэ ыкӀи со-

циальнэ зэдэлэжыныгъэмклэ отделым иупчӀэжыгъоу Рюмкина Ольгэ Виктор ыпхъур хэгъэхьэгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

1) мы унашъор Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцэкӀэкӀо къулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

2) къыхаутыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс къыдэкӀырэ официальнойнэ тедзэгъоу «Адыгэ

Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуэгоягъэхэр» зыфилорэм алӀкигъэхьанэу;

3) Урысые Федерацием ишӀолыпхрэм яшӀпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлэлэ лӀкигъэхьанэу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 7, 2014-рэ илээс
N 96

Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ къыфӀелорышлэхэрэм япащэхэр ялофшлэн зэрӀагъэгъушӀухэрэм ехылагъэ Положением зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ къыфӀелорышлэхэрэм япащэхэм лӀжапклэ къазэраратырэ шыкӀлэм хэбзэ икӀу хэлхьэгъэным тегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ къыфӀелорышлэхэрэм япащэхэр ялофшлэн кӀэгъэгъушӀугъэнхэм ехылагъэ Положениеу Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2011-рэ

илээсым бэдзэогум и 15-м ышлыгъэ унашъоу N 166-р зытэтымклэ аухэсыгъэм зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, я IV-рэ разделыр гуадзэм диштэу иклэрыклэу къэтыжыгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм Иофшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцэкӀэкӀо къулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— къыхаутыным пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакция, мазэ къэс къыдэкӀырэ официальнойнэ тедзэгъоу «Адыгэ Респуб-

ликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуэгоягъэхэр» зыфилорэм алӀкигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀолыпхрэм яшӀпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ и Гъэлорышлэлэ мы унашъор лӀкигъэхьанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцэкӀэрэм гъунэ лысфынэу сшъхьӀкӀэ зыфӀэсэгъазэ.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
мэлылфэгъум и 7, 2014-рэ илээс
N 97

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ 2012-рэ илээсым чӀэпыогум и 1-м ышлыгъэ унашъоу N 716-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу псауныгъэм икӀэухъумэн фэгъэзагъэхэм ялофшлэхэр общественнэ транспорткӀэ Иофшлэлэм нэсынхэм ыкӀи ядӀжъ къэкӀожьынхэм пае пкӀэу атырэм къафягъэгъэзжыгъэным фӀшӀ компенсациехэр къазэраратырэ ШыкӀлэр ухэсыгъэным ехылагъ» зыфилорэм зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу псауныгъэм икӀэухъумэн фэгъэзагъэхэм ялофшлэхэр общественнэ транспорткӀэ Иофшлэлэм нэсынхэм ыкӀи ядӀжъ къэкӀожьынхэм пае пкӀэу къатырэм къафягъэгъэзжыгъэным фӀшӀ компенсациехэр къазэраратырэ шыкӀлэр нахьышӀу шыгъэным тегъэпсыхьагъэу **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымклэ и Министерствэ 2012-рэ илээсым чӀэпыогум и 1-м ышлыгъэ унашъоу N 716-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу

псауныгъэм икӀэухъумэн фэгъэзагъэхэм ялофшлэхэр общественнэ транспорткӀэ Иофшлэлэм нэсынхэм ыкӀи ядӀжъ къэкӀожьынхэм пае пкӀэу атырэм къафягъэгъэзжыгъэным фӀшӀ компенсациехэр къазэраратырэ ШыкӀлэр ухэсыгъэным ехылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэуэгоягъэхэр, 2012, N 10; 2013, N 4) игуадзэу N 1-м зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо учреджениехэу псауныгъэм икӀэухъумэн фэгъэзагъэхэм ялофшлэхэр общественнэ транспорткӀэ Иофшлэлэм нэсынхэм ыкӀи ядӀжъ къэкӀожьынхэм пае пкӀэу

атырэм къафягъэгъэзжыгъэным фӀшӀ компенсациехэр къазэраратырэ ШыкӀлэм ия 3.3-рэ пункт хэт гуцылэу «билетыпкӀлэр» зыфилорэм гуцылэхэу «кӀуапкӀлэм ехылагъэ справкэхэр» зыфилохэрэмклэ зӀблэхьугъэнэу.

2. Мы унашъор зэрагъэцэкӀэрэм гъунэ лысфынэу сшъхьӀкӀэ зыфӀэсэгъазэ.

Министрэу МЭРЭТЫКӀО Рустем

къ. Мыекъуапэ,
жъоныгуакулэм и 21-рэ, 2014-рэ илээс
N 464

ПшъэдэкIыжь
зыхьырэ
секретарыр
НэпшIэкъуй
Заур